

02. Текстуални прилог

Да ли смо на правом путу? Да ли идемо напред или назад? Да ли уопште негде идемо? Постоји ли нека битна разлика прошлости и будућности? Може ли савремена технологија да помогне у потрази за изгубљеним временом? Или време, које не познаје ни прошлост ни будућност, својим током све побеђује?

Архитекте широм света фасцинирају нас новим стиливима, материјалом, распоном, а да ли је неко покушао да се суочи са архитектуром времена у којој све настаје и нестаје? Без односа према времену архитектура је форма без енергије. Древна основа архитектуре – камен – настаје у времену и као време.

Кључне речи: *Камен, светлост, канон осунчавања*

Светлост је експлодирала у времену и постала свет. То није прошлост Стварања, већ и пут којим наука сада иде, и даље збуњена неизвесношћу свега, а највише појавом самог посматрача који утиче на оно што гледа. У српском језику очувано је сведочанство о томе: у њему речи светлост, свет и свест имају исти корен. Тиме нам сам језик и данас говори да свест настаје, одржава се, развија и расте само деловањем светлости која у времену постаје свет. Ово сазнање је «камен од угла», основни канон градитељства стварности. Њега је најбоље у свом *Канону осунчавања* изразио велики градитељ, грађевински инжењер и небески механичар Милутин Миланковић, својом формулом осунчавања.

$$\frac{dW}{dt} = \frac{J_0}{\rho^2} [\sin \varphi \sin \delta + \cos \varphi \cos \delta \cos (\omega + \psi)]$$

где је J_0 соларна константа, ρ одстојање Земље од Сунца, δ деклинација Сунца, φ и ψ географске координате, ω часовни угао Сунца.

Формула изражава закон расподеле Сунчевог зрачења у уоченом тренутку на површини Земље. Она показује да се у цикличној игри светлости непрестано ствара и полако таложу камен, или можда боље речено Камен, најчвршћи ослонац нашег постојања и материјал најтрајнијих грађевина. Миланковићева формула открива и зашто су прастара камена здања служила, између осталог, као опсерваторије са којих се пратило кретање небеских светила и које су помно бележиле кључне положаје Сунца – равнодневице, дугодневицу, краткодневицу. Та кретања су стварала камен, од најмањег до највећег који зовемо Свет или Земља и који је ухваћен у непрекидном кружењу око извора светла.

Милутин Миланковић је својом једначином осунчавања показао суптилну форму односа светлости и циклуса времена из које је настао камен који се пре свега покораву неумитним законима небеске механике. Сагледати прошлост зато значи

видети будућност, а уградити камен у грађевину значи бити свестан идентитета светлости и света. Не затварати очи пред оним што не можемо да објаснимо јесте најдубља тајна архитектуре. Гледајући цивилизације за нама видећемо истовремено и свет пред нама, јер време обасјано светлошћу, каноном осунчавања, јесте вечити угаони камен архитектуре нашег света.

Превод текста на рунском који је написан на камену:

Некада, тачније онда

када још није било времена,

није било Светова ни Стварности

схватљивих нама, људима,

био је једино, неоваплоћен,

само Велика Ра-М-Ха.

Он се пројавио у Новој Стварности

и примивши Бескрајну Бесконачност

озарио се Великим Светлом Радости.

И тада се појавила

Бесконачна Нова Вечност

рођена у Новој Стварности, и

бесконачан број њених пројављења се појавио.

Тако се појавило то што ми, људи,

препознајемо као просторе

Светова Јаве, Наве и Пправе.

Велики Ра-М-Ха је, кажу Словенско-аријске веде, Првоначелна Јединствена Несазнатљива Суштина, која излучује Живородну Светлост Радости и Првобитну Ватру Стварања Света из које се појавило све што постоји у Васељени, а такође и сви насељени Светови.

Славјано-Аријске Веде, Книга Друга, Книга Света – Издање „АРКОР“, Омск, 1999.

Милутин Миланковић: *Канон осунчавања* – Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1997.

Heilbron, J.L.: *The Sun in the Church* – Harvard University Press, Cambridge Massachusetts, 2001.